

# הקרב על באב-אלמנדב בעיצומו, אך גם כיבוש המצר לא יסיר את האיום

written by אלי קלוטשטיין | 06.10.2026  
פורסם במקור ראשון, בתאריך 6 באוקטובר, 2026.

"בעזרת האל, רצון עמנו והאומץ של הכוחות המזוינים וכל המבנים הצבאיים, ובתמיכת אחינו וידידינו, תימן תנוע קדימה לקראת שחר חדש של חירות, שלום ויציבות": הכרזה זו, פרי עטו ברשת X של ראש מועצת ההנהגה הנשיאותית של תימן, רשאד אל-עלימי, נתנה השבוע את האות לפתיחתו של תמרון צבאי רחב-היקף במדינה <sup>[1]</sup> מהלך שאמור לשנות את מהלכה של מלחמת האזרחים ארוכת השנים באחת הארצות העניות בעולם.

הממשלה היושבת בעדן, ונחשבת בעיני הקהילה הבינלאומית להנהגה הלגיטימית במדינה, שילבה ידיים עם ערב הסעודית ויצאה לכיבוש מחדש של השטחים שנפלו בשבועות האחרונים בידי ארגון אנצאר אל-אללה <sup>[2]</sup> שמם הרשמי של החות'ים <sup>[3]</sup> בתימן. המבצע מתמקד בעיקר בשטחי החוף הדרום-מערבי במדינה, ובפרט באזור מצרי באב אל-מנדב.

לדברי הסעודים, 100 מטוסי קרב סייעו לכוחות הקרקע התימניים והשמידו מאות מטרות. הם הגנו על החיילים שהצליחו לעשות את הדרך לעיר הנמל החשובה מח'א, והתקדמו גם לד' באב, המצויה בסמוך למעבר המים שעל פתח הים האדום. המילה "באב" בשם העיר <sup>[4]</sup> "שער" או "פתח" בערבית <sup>[5]</sup> מרמזת על קרבתה הגדולה לבאב-אלמנדב, ומדגישה את חשיבותה האסטרטגית.

הקואליציה שמובילים הסעודים פרסמה תמונות של לוחמים חות'ים נופלים בשבי ופגיעות מוצלחות בנקודות התאספות של המורדים השיעים, בניסיון לספק עדות להצלחתה. אך מנגד ניצבו טענות החות'ים עצמם, שהכחישו לחלוטין את ההתקדמות של הממשלה התימנית, וטענו כי הם שולטים עדיין בכל השטחים שכבשו.

הסתירות הללו לא צריכות להפתיע, שכן מלחמת תודעה וזריעת דיס-אינפורמציה מסוגים שונים מאפיינות פעמים רבות מערכות מסוג זה, במיוחד נגד ארגוני טרור. טרם נינתה הוכחה חותרת במקרה זה שתאמת את טענות אחד הצדדים, והחות'ים הוכיחו כבר כי הם מאורגנים וחמושים היטב, ולא נופלים פעמים רבות מכוחות הממשלה המקומית <sup>[6]</sup> ולכן קשה לשלול לחלוטין את דבריהם.

ההדלפות בתקשורת שקדמו למבצע עסקו ברצונם של הסעודים לגייס לעזרתם עד אפילו 100 אלף לוחמים תימנים מהשבטים המקומיים במדינה, שיסייעו לקרבות נגד הפרוקסי האיראני. אחרי שיצליחו לשחרר את החוף המערבי, מבקשים ראשי הקואליציה להשיג יעד שאפתני יותר,

שכבר מצוי במרכז הכוונת של מאמצייהם בשנים האחרונות [?] כיבוש מחדש של העיר צנעא, בירתה הקודמת של המדינה ומעוז שלטונם של החות'ים.

אבל עוד לפני שיחגגו בדרכם לצנעא, מנהיגי הקואליציה עסוקים בדאגות אחרות. יורש העצר הסעודי מוחמד בן סלמאן, שקיבל ביום שלישי את פניו של נשיא סוריה אחמד א-שרע בריאד, בטח היה הרבה יותר טרוד מהמחשבה על מצב החזית הקרובה לעדן, הבירה הזמנית של הממשלה התימנית. החות'ים הצליחו בימים האחרונים, לטענתם, לכתר את העיר תעז ולנתק אותה מדרך הגישה העיקרית שמובילה לעדן, בתום קרבות של שבועות אחדים.

התימנים אומנם אמרו כי הצליחו להדוף את המתקפות שרוכזו סביב תעז בימים האחרונים, אבל ביום שני השבוע היה נדמה שלמרות הפצצות חוזרות ונשנות של הסעודים ומאמצי הממשלה המקומית, החות'ים הצליחו להגיע להישג משמעותי. אם העיר הזאת תיפול, היעד הבא שהדרך תיסלל אליו תהיה עדן. בינתיים היא עשויה לעמוד בפני ניתוק חלקי מיתר המדינה, מה שיסכן את יכולתה להחזיק מעמד מול מתקפה חות'ית בטווח הזמן הבינוני.

במקביל, המורדים החות'ים לא התרכזו רק בהגנה: הם הוסיפו לשגר טילים וכטב"מים לעבר שטח ערב הסעודית, לאחר שבתחילת השבוע נחלו הצלחה כשפגעו במתקן של חברת הנפט הסעודית הלאומית, אראמקו, בבירה ריאד. הם התקיפו את שדה התעופה הבינלאומי בריאד בטיילים וכטב"מים, ואילצו את הרשויות הסעודיות לעצור את תנועת המטוסים באזור. כמו כן, בלילה שבין שני לשלישי נפגעו כמה מתקני זיקוק של אראמקו בג'דה ובראבע'.

מצידם, גם הסעודים הוכיחו ורסטיליות, כשתקפו מטרות באזור חודיידה, עיר נמל בשליטת הפרוקסי האיראני לחופי הים האדום, ששוכנת צפונה יותר מהאזורים שנכבשו בעת האחרונה. ריאד הודיעה כי במתקפה הושמדו תשתיות נשק, כלי שיט לא מאוישים ומוקשים ימיים, שנועדו לפגוע בספינות בים האדום ולשבש את נתיבי השיט האזוריים.

## האיום עדיין יהיה קיים

המאמצים הסעודיים חשובים כדי להוציא מידי החות'ים את השטחים שכבשה באחרונה, ואשר חולשים במיוחד על באב אל-מנדב. כדי לסבר את האוזן על חשיבות האחיזה הזו, די לציין כי במעבר הזה זולגים כ-12 אחוזים, לפי ההערכות, מכלל הסחורות בעולם, ובערך 10 ממוצרי האנרגיה העולמיים. הוא צר במיוחד, כ-30 קילומטרים אורכו, מה שמאפשר שליטה קלה וגמישה במצרים.

איראן, לפי כל ההערכות, שומרת את החות'ים ככוח עתודה לחידוש המלחמה מול ארה"ב. השבוע גורמי מודיעין ימי העריכו כי האמריקנים העבירו יותר נפט במצרים מאשר לפני המלחמה, ומשמעות הדבר היא שטהרן איבדה את מנוף הלחץ העיקרי שלה במצרי הורמוז, ולכן היא תרצה לשבש מעבר ימי נוסף כדי לגרום טלטלה בשווקים העולמיים ולנסות לקצר את משך המלחמה בשל עליות המחירים בעולם. אם תראה שתחודש אש הקרבות, היא עשויה לפיכך לתת

פקודה לפרוקסי שלה לחסום את התעבורה הימית בבאב אל-מנדב.

אלא שאין לחות'ים באמת כורח לשלוט במצרים כדי לשבש את התנועה בים האדום, והם הוכיחו זאת בעבר. בדומה למה שקרה במצרי הורמוז, גם באזור תימן החות'ים רק צריכים להטיל אימה ולפגוע באופן ספורדי בספינות שעושות את דרכן מהאוקיינוס ההודי לים האדום כדי לגרום לקברניטים לפחד להפליג באזור או לחברות הביטוח להעלות את המחירים לרמה שאינה נסבלת מבחינת הסחר העולמי.

עוד לפני ההתפתחויות האחרונות נמל אילת הושבת בשל פעילות החות'ים, וכמה מענקיות הספנות בעולם העבירו בחודשים האחרונים את כלי השיט שלהן למסע ארוך ובטוח יותר סביב אפריקה, דרך כף התקווה הטובה [?] מה שבפני עצמו, כמובן, מעלה את מחירי הסחורות. אם המתוחות בים האדום תתפרץ שוב, הן לא יחזרו לשם בקרוב.

עוד לפני הכיבושים האחרונים החות'ים שלטו בחלקים נרחבים של החוף התימני, כך שגם שחרור של אזורים כגון ד'ו באב לא בהכרח יסיר את הסכנה למצרים. יתרה מכך, כדי לאיים על ספינות באזור צריכים המורדים השיעים רק לחקות את האיראנים בצפון, ולהשתמש באמצעים קלים יחסית [?] כטב"מים המשוגרים מרחוק (אפשר גם להזניק אותם מלב היבשה), טילי חוף-ים, כלי שיט וצלילה לא מאוישים ומוקשים. חלק מהכלים הללו פועלים בשיטת "שגר ושכח", וחלקם מסוכנים למדי לספינות.

די בכמה פגיעות מוצלחות כאלה כדי להטיל אימה בים האדום ולשבש שם את התנועה. אפילו אם אחת מכל עשר ספינות תיפגע, הסחר האזורי כולו ייפגע. המאמצים להסיר סכנה כזאת, כפי שנוכחו האמריקנים בהורמוז, עשויים לדרוש זמן רב ומשאבים ניכרים, וגם כאשר תושג שליטה משמעותית [?] ספינות עדיין עלולות להיפגע מדי כמה ימים. בשורה התחתונה, מדובר באיום משמעותי של האיראנים והחות'ים, שיישאר על כנו כל עוד החות'ים שולטים בחלקים מהחוף, ואפילו בפנים היבשה. עלותו זולה, תועלתו גבוהה יחסית, והדרך לסיכולו קשה, יקרה ומורכבת.

לצד זאת, קשה להשוות לחלוטין בין שני המצבים בחופי תימן ובחופי איראן. בניגוד לישראל ולארה"ב, הסעודים לא צריכים לעשות דרך אווירית ארוכה כדי להפציץ בתימן, ואין להם צורך בנושאות מטוסים. המרחק הקצר מאפשר להם להפציץ באינטנסיביות במדינה, ללא מאמץ מיוחד, ומתיר להם גמישות בבחירת המטרות וכוח אש גדול שצה"ל יזדקק להרבה יותר משאבים כדי להתמיד בו לאורך זמן. אומנם ישראל הוכיחה שהיא מסוגלת לעשות זאת במערכה באיראן, אבל ההכנה לכך דרשה הרבה מאוד משאבים, כסף וזמן, וזה משהו שלא ארה"ב ולא ישראל היו רוצים להשקיע בשלב זה בגזרה התימנית, בין היתר לאור המיקוד הדרוש בזירות אחרות.

מסיבה זו, יש חשיבות גבוהה להמשך המערכה האווירית שמנהלים הסעודים, אם זו תתנהל בהתמדה. היא מרתקת עוד אחד מארגוני הפרוקסי האיראניים למאמצי הגנה, שוחקת את משאביו, ואם היא תשכיל גם לפגוע במנהיגים של ארגון הטרור [?] היא יכולה לגרום לו נזק משמעותי.

בה בעת, צריך גם להודות ביושר שלא בטוח שהחות'ים יושפעו מהפצצות ספורדיות כאלה, אם לא יגיעו להישגים מרחיקי לכת. בדומה לחיזבאללה ולפטרון האיראני שלהם, הם השקיעו לא מעט בשנים האחרונות בבניית ביצורים תת-קרקעיים, שבהם הם מתחבאים ומאחסנים אמל"ח, ושם הם מנהלים את הפעילות שלהם. אחרי המערכות של ישראל וארה"ב, הם גם הורגלו בתקיפות מהאוויר, והוכיחו כוח הסתגלות ועמידה שאי אפשר לזלזל בו.

הקלף שעשוי להיות שובר שוויון במשחק הזה הוא כוחות הקרקע התימניים. כיבוש של השטח ברגליים, על כל הקשיים שבכך, ישנה את המשוואה, כמובן § אך מדובר במשימה קשה, שבינתיים לפחות לא הוכתרה בהצלחה למרות כמה שנים של מאמצים.

## ברית על הנייר

ההסלמה בזירת התימנית-סעודית חלה זמן קצר לאחר אבן דרך אזורית אחרת: חתימת ברית ההגנה המשולשת במכה בין טורקיה, פקיסטן וערב הסעודית. החבירה של שלוש המדינות, הנחשבות לעוצמתיות ביותר בעולם המוסלמי (ובוודאי הסוני), כולל זו שמחזיקה בנשק גרעיני, נתפסה כשינוי של כללי המשחק.

על אף ההצהרות המפוצצות והכוונה כי ברית זו תדמה לסעיף 5 באמנת נאט"ו, המפעיל אוטומטית הגנה של כל חברות הברית על אחת מהן אם זו מותקפת, בינתיים ריאד אינה קוטפת את פירות ההשקעה. עד כה חווה ברית מכה חבלי לידה מוקדמים, ונתקלת במכשולים בירוקרטיים משעמים ומעכבים, שאינם באים במקום סיוע אמיתי.

ביום שני נועדו בריאד שרי החוץ וההגנה של שלוש המדינות, לצד מפקדי הצבא, בשביל לדון בדרכי ה"מיסוד" של ההסכם. הם מינו בכיר פקיסטני למזכ"ל הברית, ודנו בהתפתחויות השונות. שר החוץ הטורקי, הקאן פידאן, גם ציין שהדיונים נסובו מטבע הדברים במצב בתימן ובלחימה בחות'ים, וכי המדינות בחנו אפשרויות סיוע צבאיות שונות לסעודים, לצד דרכים דיפלומטיות להרגעת הסכסוך. קשה להאמין שדיפלומטיה מעניינת מאוד את ראשי הממשלה בריאד בשלב הזה, והם בוודאי מצפים לסיוע גשמי הרבה יותר § אבל מילים לא עולות כסף, ציוד צבאי כן.

אומנם פקיסטן וטורקיה הסכימו "לספק לסעודים כוחות ויכולות צבאיים", "ולפעול באופן מיידי בעקבות המתקפות החות'יות", אולם לא פורט דבר באשר לאופי הסיוע של שתי המדינות, ולא ברור עד כמה באמת הן יעזרו לריאד בשלב הנוכחי. פרשנים מעריכים, בין היתר גם לאור מה שנעשה עד כה, כי לכל היותר יגבילו את עצמן שתי המדינות לאמצעים שיסייעו לסעודים להגן על גבולם מפני מתקפה קרקעית של החות'ים, ואולי ירחיקו לכת עד אספקת הגנות אוויריות נוספות.

חלק מהמכשולים בפני יישום אמיתי של הברית הם טכניים וחוקיים. למשל, שני בתי הפרלמנט של טורקיה ופקיסטן טרם הצביעו על ההסכם, ולכן מנהיגי המדינות לא יכולים לאשרר אותו. הטורקים פתחו את כינוס החורף של בית הנבחרים בשבוע שעבר, כך שייתכן שידונו בהסכם

לצד זאת, יש לשתי המדינות אפשרויות לסייע לסעודים גם ללא אשרור ההסכם<sup>2</sup> ועד כה הם לא ניצלו אותן. פקיסטן, למשל, חתמה כבר לפני כשנה על הסכם הגנה הדדי עם ריאד, ולמרות זאת טרם הפעילה כלים צבאיים משמעותיים כדי להגיב על המתקפות נגד אתרים ברחבי הממלכה, כולל בריאד הבירה. בטורקיה יכול הנשיא רג'פ טאיפ ארדואן להשתמש בסמכויותיו כדי להפעיל יכולות צבאיות מסוימות גם ללא אישור בית הנבחרים, כולל אספקת כלי נשק וסיוע טכני, כפי שעשה לבנות בריתו בלוב או באזרבייג'ן.

ייתכן שבעתיד שתי המדינות אכן יעמדו לצד הסעודים ויעזרו להם במלחמה נגד הפרוקסי האיראני, בהתאם לרוח הסכם מכה, אך ההתמהמהות שלהם בינתיים משדרת חולשה וחשש מטהרן, ובעיקר חוסר רצון להיגרר למלחמה שאיננה שלהם. יותר מכול, היא עושה שירות רע לברית, משימה אותה ללעג עולמי, וגורמת למדינות שאולי הביעו עניין להצטרף אליה להסס.

בצר לה, פנתה הנהגת ריאד לגורמים אחרים, שכן הסכימו לסייע לה. צרפת הודיעה שתשלח כוחות הגנה אווירית לסייע להגן על מתקני הנפט בממלכה, ובפרט בעיר ינבו, שאליה זורם צינור הנפט מזרח-מערב, וממנה אפשר לייצא את הנפט דרך ים סוף ולעקוף את מצרי הורמוז. גם הבריטים הבטיחו, לצד הגנה אווירית שיש להם כבר במדינה, מטוסי תדלוק<sup>3</sup> "לצרכים הגנתיים בלבד". לא ברור מתי בדיוק יגיעו הכוחות האלה ואיך הם ינוצלו, אבל זה יותר ממה שהפקיסטנים והטורקים הבטיחו בינתיים.

מי שבאמת עזר לסעודים הם כנראה האמריקנים. לארה"ב יש הסכם הגנה בתוקף עם ריאד, היא גם כך מצויה במלחמה מול איראן, ואינה חוששת להסתבך איתה. מצד שני, סביר להניח שהנשיא דונלד טראמפ לא רוצה לעורר מחדש את החזית מול החות'ים, שלפי הדיווחים הבטיחו כי לא יתקפו ספינות אמריקניות (וישראליות), כהמשך להפסקת האש מהשנה שעברה. בינתיים הם עומדים במילתם.

לפי כתבות בתקשורת הבינלאומית, ארה"ב שלחה מטוסי תדלוק שמסייעים למפציצים הסעודיים, וגם הציבה כ-200 יועצים צבאיים בממלכה, שעוזרים לגבש את תוכניות התקיפה נגד החות'ים. זה אומנם לא מה שמוחמד בן סלמאן היה רוצה לקבל מארה"ב, אבל בשלב הנוכחי הוא לא עתיד כנראה לראות השתתפות אמריקנית פעילה במלחמה. ארה"ב גם עומדת בזירה הדיפלומטית לצד הסעודים, כשמזכיר המדינה מרקו רוביו הביע את תמיכתו בזכותם להגנה עצמית. טראמפ עצמו הביע ביטחון ואמון מלא בכך שהמבצע ההתקפי של התימנים יסתיים בקרוב בהצלחה כבירה, בהתאם לדרכו האופטימית.

ישראל, לפי שעה, מסתפקת בסיוע מודיעיני שמגיע לסעודים דרך פיקוד המרכז של צבא ארה"ב. לא שאנחנו אוהבים במיוחד את החות'ים, ויש לנו בהחלט צורך להיאבק בהם, אבל אנחנו גם לא מתלהבים במיוחד בימים אלה לעזור לבן סלמאן. הסעודים הצהירו בפומבי ובפה מלא שלא ייקחו את הסיוע הישראלי כמנוף לריכוך עמדתם באשר לצורך להקים מדינה פלסטינית לפני

נורמליזציה איתנו. יורש העצר עצמו השתתף רק בשבוע שעבר במתקפות מילוליות על "הכיבוש הישראלי", ואף לא אפשר למטוסי צה"ל לנחות בממלכה כדי לחלץ את נוסעי הטיסה מדובאי לאחר ניסיון הפיגוע והחטיפה שלה.

לישראל בכל מקרה אין בשלב הזה אינטרס לפתוח חזית נוספת. יש לה די עבודה מול איראן, עזה ולבנון, והיא לא צריכה בשלב זה להתמקד גם בחידוש הלחימה מול החות'ים. לצד זאת, חשוב לא להזניח את ביסוס היכולות המודיעיניות שלנו בגזרה הזאת, למלא את בנק המטרות ולתפוס אחיזה והבנה טובה יותר של הנעשה בשטח בתימן. אלא אם יצליחו הסעודים והממשלה המקומית לשנות מהיסוד את המצב שם, סביר להניח שהמאבק בחות'ים ידרוש מאיתנו קשב מתישהו בשנים הקרובות.

*אלי קלוטשטיין הוא חוקר במכון משגב לביטחון לאומי*

*\*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.*